

Облік і оподаткування

УДК 336.647: 336.648

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14859726>

**Формування методики економічного аналізу в обліковій політиці компаній
у сфері торгівлі**

Швець Володимир Євгенович

кандидат економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна, ORCID ID:
<https://orcid.org/0000-0002-9940-689X>

Липинський Богдан Володимирович

аспірант кафедри обліку і аудиту, Львівський національний університет імені
Івана Франка, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4014-1217>

Прийнято: 16.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

***Анотація.** Дослідження присвячене теоретико-методологічним і практичним питанням формування економічного аналізу оборотних активів в обліковій політиці компаній у сфері торгівлі. Розглянуто питання відображені оборотних активів, як об'єктів аналізу в обліковій політиці компанії у сфері торгівлі на прикладі доступних матеріалів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Визначено використовувану класифікацію оборотних активів для потреб економічного аналізу. Досліджено основні завдання аналізу оборотних активів і сформовано загальну модель їх аналізу для торговельних компаній. Розглянуто етапність проведення економічного аналізу оборотних активів на прикладі відкритих матеріалів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Розкрито методичні та організаційні кроки аналізу оборотних активів на кожному з етапів відповідно до*

запропонованої імітаційної моделі. Проведено економічний аналіз показників складу, динаміки та структури оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2022-2023 рр. Доведено наявність особливостей використання оборотних активів у торговельних компаніях на прикладі ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ», які необхідно враховувати у процесі їх економічного аналізу для інформаційного забезпечення управлінського персоналу. Установлено, що запропонована імітаційна модель проведення аналізу оборотних активів у торговельних компаніях має бути більш інформативною та розкривати структурні зміни та динаміку оборотних активів. Рекомендовано, що у наказі про облікову політику компаніям необхідно відображати загальну модель, перелік показників та етапність проведення економічного аналізу оборотних та інших активів для інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Ключові слова: аналіз, методика, облікова політика, оборотні активи, торговельна компанія.

Formation of the methodology of economic analysis in the accounting policy of companies in the field of trade

Volodymyr Shvets

Ph. D in Economic sciences, professor, Professor of the Department of Accounting and Audit, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine, ORCID ID:

<https://orcid.org/0000-0002-9940-689X>

Bohdan Lypynskyi

Postgraduate student of the Department of Accounting and Audit, Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4014-1217>

Summary. *The study is devoted to theoretical, methodological and practical issues of forming an economic analysis of current assets in the accounting policy of companies in the field of trade. The issues of reflecting current assets as objects of analysis in the accounting policy of a company in the field of trade are considered on the example of available materials of LLC “ALLIANCE MARKET”. The classification of current assets used for the needs of economic analysis is determined. The main tasks of current assets analysis are researched and a general model of their analysis for trading companies is formed. The stages of economic analysis of current assets are considered on the example of open materials of LLC “ALLIANCE MARKET”. The methodological and organizational steps of the analysis of current assets at each stage in accordance with the proposed simulation model are disclosed. An economic analysis of the indicators of composition, dynamics and structure of current assets of ALLIANCE MARKET LLC for 2022-2023 is carried out. The existence of peculiarities of the use of current assets in trading companies on the example of LLC “ALLIANCE MARKET”, which should be taken into account in the process of their economic analysis, has been proved. It has been determined that the proposed simulation model for analyzing current assets in trading companies should be more informative and reveal structural changes and dynamics of current assets. It is recommended that in the order on accounting policy companies should reflect a general model, a list of indicators and stages of economic analysis of current and other assets to inform management decisions.*

Keywords: *analysis, methodology, accounting policy, current assets, trading company.*

Постановка проблеми. На відміну від вимог обліку, які є обов’язковими до виконання згідно законодавства і знаходять конкретизацію в наказі про облікову політику, питання економічного аналізу лише фрагментами висвітлюють у такому наказі компаній. Адже проведення аналізу в компаніях є їхньою внутрішньою справою оскільки його результати слугують для інформаційного

забезпечення управлінських рішень. Тому, для методичного й організаційного забезпечення економічного аналізу, який мають проводити працівники торговельних компаній, необхідні такі дослідження, які б враховували сучасний стан наукових знань у цій сфері та створили відповідні науково-обґрунтовані практичні рекомендації.

Аналіз досліджень та публікацій. Тематиці економічного аналізу оборотних активів присвячено багато підручників і наукових праць. Серед першої групи – підручники та посібники, таких як авторів: М. Данилюк, О. Єгорова, М. Корінько, Є. Мних, Г. Савицька [1-5], у яких висвітлені загальні питання організації та методики аналізу оборотних активів. У другій групі публікацій розкрито окремі проблемні питання щодо інформаційного відображення оборотних активів у наказі про облікову політику підприємств для потреб аналізу в сучасних умовах діджиталізації, зокрема це дослідження таких вчених як В. Кубік, В. Орлова, С. Кафка, О. Степанюк та ін [6-10]. Однак, в умовах російської військової агресії в Україні виникають нові ситуації, що потребують більш ефективної аналітичної інформації про оборотні активи. Такі ситуації тільки розпочали досліджувати в наукових колах [11-12], але автори тільки започатковують розв'язання цих проблем, що вимагає більшої конкретизації з використанням сьогоденних реалій для невирішених питань, зокрема - аналізу оборотних активів у надзвичайних умовах. Особливо це стосується тих індикаторів використання оборотних активів, інформація про які не конкретизована у показниках балансу, але частково міститься у примітках до фінансової звітності компаній. Тому, для вирішення цих аспектів проблеми необхідно сформувати етапність економічного аналізу на матеріалах реально функціонуючих компаній в умовах російської агресії в Україні і запропонувати відповідну методику його проведення.

Мета роботи. Метою статті є висвітлення питань організації та методики економічного аналізу оборотних активів на прикладі торговельної компанії для визначення й формалізації елементів її облікової політики.

Виклад основного матеріалу. Для створення умов ефективного використання оборотних активів у торговельних компаніях, правильного використання власних й позикових джерел їх формування, а також встановлення непотрібних і зайвих оборотних активів доцільно здійснювати науково обґрунтований аналіз оборотних активів. Все це забезпечить позитивні фінансові результати функціонування торговельної компанії. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові й спеціальні методи пізнання. За допомогою таких загальнонаукових методів, як аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстрагування та конкретизації, порівняння є можливим визначити основні показники, що характеризують оборотні активи для потреб їх аналізу у торговельній компанії. Метод діалектики, комплексності та системності доцільно застосовувати для удосконалення організаційно-методичного забезпечення економічного аналізу наявності та зміни оборотних активів компанії. За допомогою методів наукової абстракції, абсолютних і відносних порівнянь та структурного аналізу досліджено причинно-наслідкові зв'язки динаміки оборотних активів та ступінь впливу на їх зміни у торговельній компанії.

У даній роботі використано обліково-аналітичні матеріали та звітність ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ», яке зареєстровано у місті Львові, а дані знаходяться у вільному доступі на офіційному сайті компанії [12]. Основним видом діяльності ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» є роздрібна торгівля в неспеціалізованих (універсальних) магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами. Саме така компанія як ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» є прикладом не тільки великого платника податків, але й суб'єкта господарювання де частка оборотних активів є переважаючою, а суми вражають своєю величиною.

Організація і методика проведення аналізу діяльності компанії, на нашу думку має бути відображеним у наказі про облікову політику компанії. Однак ця інформація може бути конфіденційною і не висвітлюватись у відкритому

доступі. Це є прерогативою стратегії господарської діяльності при побудові обліково-аналітичної системи конкретного суб'єкта господарювання в умовах конкурентного ринкового середовища [14]. Аналітичний процес має передбачати проходження декількох основних етапів які необхідно добре продумати і спланувати (табл. 1).

Таблиця 1

Основні етапи аналізу оборотних активів торговельної компанії

Етапи	Назва етапу	Ресурси
I. Етап	Збір інформації за даними звітності	Фінансова звітність суб'єкта господарювання
II. Етап	Аналіз зміни структури товарних запасів у складі оборотних активів	Актив балансу
III. Етап	Аналіз зміни структури дебіторської заборгованості у складі оборотних активів	Актив балансу
IV.	Аналіз зміни структури грошових коштів	Примітки до фінансової звітності
V.	Аналіз інших оборотних активів	Примітки до фінансової звітності

Джерело: авторська розробка

Оснoву оборoтних активів компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» складають запаси. Згідно наказу про облікову політику Компанія класифікує запаси за формами звітності та стандартами обліку. Щоб мати можливість генерувати достатні грошові потоки та розраховуватися за своїми зобов'язаннями або отримувати подальше фінансування за угодами і пов'язаними сторонами ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» постійно проводить ґрунтовний економічний аналіз показників. Однак про його організацію та методику не дуже багато можна

дізнатися з офіційного сайту компанії. Водночас, загальнодоступною є фінансова звітність яка необхідна для проведення аналізу оборотних активів. Отже, на першому етапі необхідно сформувати інформаційне забезпечення на основі даних звітності (табл. 2).

Таблиця 2

Інформаційне забезпечення аналізу оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС
МАРКЕТ» (тис. грн)

№	Показники	1.01.2022 р	1.01.2023 р	1.01.2024 р
1.	Запаси	249 943	173 203	197 496
2.	Виробничі запаси	6 684	5 252	4 916
3.	Товари	243 259	167 951	192 580
4.	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	60 081	40 880	43 232
5.	Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2 670	4 676	6 441
6.	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2 280	6 279	11 590
7.	Інша поточна дебіторська заборгованість	705	1 019	2 201
8.	Гроші та їх еквіваленти	85 369	55 445	71 042
9.	Готівка	11 039	9 962	10 875
10.	Рахунки в банках	33 956	21 245	49 057
11.	Інші оборотні активи	32 855	97 391	18 084
12.	Всього	433 903	378 893	350 086

Джерело: сформовано авторами на основі даних [13]

Сформована інформаційно-аналітична табл. 2 містить усі показники що характеризують наявність оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» і їх зміни на початок року відповідних аналізованих періодів. Ці показники доцільно і необхідно використати для розробки загальної моделі аналізу змін наявних товарних запасів, дебіторської заборгованості та показників грошових коштів

відповідно до кожного аналізованого періоду, зокрема їх складу, структури і динаміки, а також для розрахунку якісних показників й коефіцієнтів.

Оборотні активи ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» утримує з метою їх використання у процесі придбання і реалізації товарів відповідно до укладених угод щодо закупівлі і постачання, надання послуг обробітку та фасування товарів або для здійснення як адміністративних так і соціально-культурних функцій, очікуваний термін експлуатації яких не більше одного ділового року або операційного циклу. У балансі ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» запаси займають найбільшу вагому частку серед оборотних активів (табл. 3-4). Проведення аналізу показників товарних запасів у складі показника запасів передбачає визначення їх процентної частки, а також означення їх частки щодо загальної суми оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» з подальшим порівнянням зміни з попереднім періодом.

Таблиця 3

Аналіз зміни структури товарних запасів у складі оборотних активів ТОВ
«АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2022-2023 рр.

Показники товарних запасів в оборотних активах	01.01.2022 р		01.01.2023 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Запасів (всього)	249 943	57,60	173 203	45,71	-76 740	-11,89
у тому числі:	*	*	*	*	*	*
виробничі запаси	6 684	2,68	5 252	3,03	-1 432	+0,35
Товари	243 259	97,32	167 951	96,97	-75 308	-0,35
Оборотні активи	433 903	100,0	378 893	100,0	-55 010	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналізуючи дані табл. 3, бачимо, що упродовж 2022-2023 рр. загальна величина товарних запасів знизилася на 76 млн 740 тисяч гривень, причому зменшилась їх частка порівняно із сумою усіх оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» станом на початок воєнного 2022 р. при їх зменшенні на 55 млн 10 тисяч гривень. Водночас, зменшення усіх запасів відбулось за рахунок товарів (-

76 млн 308 тисяч грн. Сума виробничих запасів зменшилась на 1 млн 432 тисячі гривень, а їх частка у загальній масі запасів навіть зросла (+ 0.35 %), що може свідчити про більш-менш стабільні виробничі запаси компанії. Зменшення запасів загалом, як і оборотних активів пов'язане із воєнними діями. Особливо це стосується Херсонщини, де у перший місяць війни компанією ТОВ «АЛЪЯНС МАРКЕТ» було втрачено 8 великих магазинів. Окрім того втрапились логістичні комунікації, які дозволяли просувати такі товари як кавуни і помідори з Херсонщини на західні та північні області України. Аналогічно проводимо економічний аналіз зміни структури товарних запасів у складі оборотних активів ТОВ «АЛЪЯНС МАРКЕТ» за 2023-2024 рр. (табл. 4).

Таблиця 4

Аналіз зміни структури товарних запасів у складі оборотних активів ТОВ
«АЛЪЯНС МАРКЕТ» за 2023-2024 рр.

Показники товарних запасів в оборотних активах	01.01.2023 р		01.01.2024 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Запасів (всього)	173 203.	45,71	197 496	56,41	+24 293	+10,7
у тому числі:						
виробничі запаси	5 252	3,03	4 916	2,49	-336	-0,54
Товари	167 951	96,97	192 580	97,51	+24 629	+0,54
Оборотні активи	378 893	100,0	350 086	100,0	-28 807	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналізуючи дані з табл. 4, можна побачити, що упродовж воєнних 2023-2024 рр. сума запасів зросла, як у вартісному вираженні (+24 293 тис. грн), так і у їх частці в складі оборотних активів (+10,7%). Водночас, сума оборотних активів ТОВ «АЛЪЯНС МАРКЕТ» зменшилась на 28 млн 807 тисяч грн. Саме зростання товарних запасів відбулось виключно за рахунок зростання товарів (+24 629 тис. грн) та їх частки (+0,54%), тоді як сума виробничих запасів зменшилась на 336 тис. грн. Це свідчить, на нашу думку, про зростання цін на

продуктові товари, що призводить до скорочення величини попиту у мережі ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ».

Наступним етапом економічного аналізу оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» є аналіз дебіторської заборгованості (табл. 5). Спочатку проведемо цей аналіз за період 2022-2023 рр.

Таблиця 5

Аналіз зміни структури дебіторської заборгованості у складі оборотних активів
ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2022-2023 рр.

Показники дебіторської заборгованості	01.01.2022 р		01.01.2023 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
За продукцію, товари, роботи, послуги	60 081	13,85	40 880	10,79	-19 201	-3,06
За розрахунками: за виданими авансами	2 670	0,61	4 676	1,23	+2 006	+0,62
За розрахунками з бюджетом	2 280	0,53	6 279	1,66	+3 999	+1,13
Інша поточна заборгованість	705	0,16	1 019	0,27	+314	+0,11
Оборотні активи	433 903	100,0	378 893	100,0	-55 010	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналізуючи дані табл. 5, бачимо, що упродовж періоду 2022-2023 рр. дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги знизилася на 19 млн 201 тисячу гривень, причому зменшилась її частка до 10,79% у вартості оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Які також зменшились, але на суму - 55 010 тисяч гривень. Водночас, такі види дебіторської заборгованості за виданими авансами і за розрахунками з бюджетом зросли відповідно на 2 006 тисяч грн. і на 3 999 тис. грн. Значне зменшення дебіторської заборгованості, як і оборотних активів загалом, як вже стверджувалося, пов'язане із воєнними діями. Особливо це пов'язано із втратами частини мережі на Херсонщині, а

також із жорстким контролем над згортанням дебіторської заборгованості зі сторони керівництва ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ».

Наступним кроком аналізу дебіторської заборгованості ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» проведемо аналогічний аналіз за наступний період: 2023-2024 рр. (табл. 6).

Таблиця 6

Аналіз зміни структури дебіторської заборгованості у складі оборотних активів
ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2023-2024 рр.

Показники дебіторської заборгованості	01.01.2023 р		01.01.2024 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
За продукцію, товари, роботи, послуги	40 880	10,79	43 232	12,35	+2 352	+1,56
За розрахунками: за виданими авансами	4 676	1,23	6 441	1,84	+1 765	+0,61
За розрахунками з бюджетом	6 279	1,66	11 590	3,31	+5 311	+1,65
Інша поточна заборгованість	1 019	0,27	2 201	0,63	+1 182	+0,36
Оборотні активи	378 893	100,0	350 086	100,0	-55 010	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналізуючи відомості табл. 6, бачимо, що упродовж періоду 2023-2024 рр. дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги зросла на 2 млн 352 тисячі гривень, водночас збільшилась її питома вага у загальній вартості оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» до 12,35% (не зважаючи на їх зменшення на 55 010 000 гривень). Зросла також дебіторська заборгованість за виданими авансами (+1 765 тис. грн) і заборгованість ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за розрахунками з бюджетом (+5 311 тис. грн.). Це можна пояснити тим, що компанія ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» в умовах воєнного стану та значного зростання цін на споживчі товари, змушена збільшувати суми заборгованості за

виданими авансами, щоб утримати партнерські стосунки з постачальниками торговельних мереж.

Наступним етапом економічного аналізу оборотних активів компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» є аналіз наявності та структури грошових коштів, а також розглянемо інші необоротні активи (табл. 7). Спочатку проведемо цей аналіз за період 2022-2023 рр.

Таблиця 7

Аналіз зміни структури грошових коштів у ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2022-2023 рр.

Показники грошових коштів	01.01.2022 р		01.01.2023 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Гроші та їх еквіваленти	85 369	19,67	55 445	14,63	-29 924	-5,04
Готівка	11 039	2,54	9 962	2,63	-1 077	+0,09
Рахунки в банках	33 956.	7,83	21 245	5,61	-12 711	-2,22
Інші оборотні активи	32 855	7,57	97 391	25,70	+64 536	+18,13
Оборотні активи	433 903	100,0	378 893	100,0	-55 010	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналізуючи дані табл. 7, видно, що упродовж аналізованого періоду (2022-2023 рр.) гроші та їх еквіваленти суттєво знизились (29 201 тис. гривень), причому це зменшення відбулось у переважній мірі за рахунок зниження сум коштів на рахунках у банках (-12 711 тис. грн), а також у готівці (-1 077 тис. грн). Варто зауважити, що і їх частка у вартості оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» досить суттєво знизилась (-5,04 %). Звісно, що це призвело до зменшення загальної суми оборотних активів - на 55 010 тисяч гривень. Водночас, стримуючим чинником зменшення загального підсумку оборотних активів стало зростання інших оборотних активів (+64 536 тис. грн), що викликає додатковий аналітичний інтерес та вимагає поглибленого вивчення. Особливо це

пов'язано із воєнною агресією у результаті якої було втрачено частину мережі на Херсонщині та Каховці, що стало новим викликом для управлінського персоналу ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ».

Наступний крок економічного аналізу грошових коштів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» полягає у проведенні аналогічного аналізу, але вже за наступний період: 2023-2024 рр. (табл. 8).

Таблиця 8

Аналіз зміни структури грошових коштів у ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2023-2024 рр.

Показники грошових коштів	01.01.2023 р		01.01.2024 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Гроші та їх еквіваленти	55 445	14,63	71 042	20,29	+15 597	+5,66
Готівка	9 962	2,63	10 875	3,11	+913	+0,48
Рахунки в банках	21 245	5,61	49 057	14,01	+27 812	- 8,40
Інші оборотні активи	97 391	25,70	18 084	5,17	-79 307	- 20,53
Оборотні активи	378 893	100,0	350 086	100,0	-55 010	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Аналіз даних табл. 8, показує, що упродовж аналізованого періоду (2023-2024 рр.) гроші та їх еквіваленти почали суттєво зростати (+15 597 тис. гривень), причому таке значне зростання відбулось у переважній мірі за рахунок збільшення сум коштів на рахунках у банках (+27 812 тис. грн), як і в готівці (+913 тис. грн). Зауважимо, що частка грошей та їх еквівалентів також зросла у сумі оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» (+5,66 %), не дивлячись на одночасне зменшення загальної суми оборотних активів (-55 010 тисяч гривень). Водночас, бачимо, що зменшення загальної суми оборотних активів відбулось найімовірніше за рахунок суттєвого зменшення інших оборотних активів (-79 307 тис. грн), що безперечно наштовхує на потребу їх поглибленого аналізу, що і виступатиме наступним етапом аналізу (табл. 9).

Таблиця 9

Аналіз інших оборотних активів у ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2022-2023 рр.

Групи інших оборотних активів	01.01.2022 р		01.01.2023 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Безвідсоткові позики надані пов'язаним сторонам	16 208	49,33	94 245	96,80	+78 037	+47,47
Безвідсоткові позики надані непов'язаним сторонам	8 389	25,53	708	0,73	-7 681	-24,8
Безвідсоткові позики надані працівникам	8 306	25,28	2 449	2,51	-5 857	-22,77
Інші оборотні активи	443	1,35	447	0,46	+4	-0,89
Інші оборотні активи (всього)	32 855	100,0	97 391	100,0	+64 536	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Як бачимо за даними табл. 9, найбільшими показниками, що вплинули на зростання інших оборотних активів упродовж аналізованого періоду (2022-2023 рр.) були безвідсоткові позики надані пов'язаним сторонам (+78 037 тис. гривень), причому ці позики у структурі інших оборотних активів зросли на +47,47 %. Це стало основною причиною зростання інших оборотних активів на 64 536 тис. грн. Безвідсоткові позики надані непов'язаним сторонам упродовж аналізованого періоду суттєво знизились (-7 681 тис. грн), аналогічно зменшилися безвідсоткові позики надані працівникам (-5 857 тис. грн). Вартість інших оборотних активів, до яких відносять усі ті, що на можуть бути віднесені до безвідсоткових позик у порівнянні з початком 2022 р. практично не змінилися, але їх питома вага у вартості загальної суми інших оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» знизилась (-0,89 %). Так виглядає, що основною причиною зростання безвідсоткових позик наданих пов'язаним сторонам стала російська

військова агресія, а головними користувачами цих позик була група компаній «Євротек».

Таблиця 10

Аналіз інших оборотних активів у ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» за 2023-2024 рр.

Групи інших оборотних активів	01.01.2023 р		01.01.2024 р.		Відхилення (+/-)	
	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%	Сума (тис. грн)	%
Безвідсоткові позики надані пов'язаним сторонам	94 245	96,80	14 634	80,92	-79 611	-15,88
Безвідсоткові позики надані непов'язаним сторонам	708	0,73	1 150	6,36	+442	+5,63
Безвідсоткові позики надані працівникам	2 449	2,51	3 790	20,96	+1 341	+18,45
Інші оборотні активи	447	0,46	458	2,53	+9	+2,07
Інші оборотні активи (всього)	97 391	100,0	18 085	100,0	-79 306	*

Джерело: розраховано авторами за даними [13]

Як видно за даними табл. 10, найбільшими показниками, які вплинули на суттєве зменшення інших оборотних активів упродовж аналізованого періоду (2023-2024 рр.) стали безвідсоткові позики надані пов'язаним сторонам (-79 611 тис. гривень). Цей вид позики також зменшився у структурі інших оборотних активів (-15,88 %). Водночас, зросли безвідсоткові позики надані непов'язаним сторонам (+442 тис. грн), відповідно зросла їх питома вага в загальній сумі інших оборотних активів (+18,45 %). Вартість інших оборотних активів, до яких відносять усі ті, що на можуть бути віднесені до безвідсоткових позик у порівнянні з початком 2023 р. практично не змінилися, але їх питома вага у вартості загальної суми інших оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ»

зросла на 2,07 %. Загальне зниження цих показників пов'язане із продовженням російської військової агресії в Україні.

Висновки та пропозиції. Враховуючи те, що інформація про діяльність великих суспільно значимих торговельних компаній, таких як ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» оприлюднюється на їхньому офіційному сайті разом із висновком аудитора, це надає можливість зацікавленим суб'єктам проводити економічний аналіз використання компанією активів і, зокрема - оборотних. Опрацювання теоретичних засад аналізу оборотних активів на прикладі практичного досвіду діяльності компанії «АЛЬЯНС МАРКЕТ», дозволяє зробити висновок, що оборотним активам притаманний часовий критерій, яким є один рік або один операційний цикл. У ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» у складі оборотних було найбільше товарів, що складає 55,0% усіх оборотних активів компанії. На другому місці знаходились гроші та їх еквіваленти, - їхня частка становила 20,29%, причому найбільшу їх частку займали гроші на рахунках у банках – 14,01%. І, на третьому місці, - дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги – 12,35%. Така структура оборотних активів притаманна компаніям у сфері торгівлі. Аналіз оборотних активів торговельної компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» показав, що зменшення загальної суми оборотних активів у зв'язку з війною відбулось найімовірніше за рахунок суттєвого зменшення інших оборотних активів (-79 307 тис. грн), (2023-2024 рр.), якими були безвідсоткові позики надані пов'язаним сторонам.

Отже, аналітичний процес торговельної компанії передбачає проходження щонайменше п'ять основних етапів які необхідно добре продумати, спланувати та відобразити їх у наказі про облікову політику компанії. Водночас, важливо враховувати в аналітичному процесі надзвичайні ситуації, якою є війна в Україні [15]. Це сприятиме задоволенню інформаційних потреб не тільки для управлінського персоналу, але й зацікавленим зовнішнім користувачам і сприятиме конкурентоспроможності компанії.

Список використаних джерел

1. Данилюк, М. Метешоп, І. Войтків, Л. Паневник, Т. (2018). ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: *навч. посіб. ІФНТУНГ: Івано-Франківськ.* – 316 с.
2. Єгорова, О. Дорогань-Писаренко, Л. Тютюнник, Ю. (2018). ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: *навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА,* 290 с.
3. Корінько, М. (2007). КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЇЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ: *теорія, методологія, диверсифікація: монографія. К.: ДП “Ін форм.-аналіт. агентство”,* 429 с.
4. Мних, Є. (2011). ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: *підручник. – К.: Знання,* 630 с.
5. Савицька, Г. (2004). ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА : *навч. посіб. Київ : Знання,* 654 с.
6. Кубік, В. (2020). ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ. *Збірник наукових праць ЛОГОС. (1), С. 74-76.*
7. Орлова, В. Кафка, С. Степанюк, О. (2019). ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ. *Розвиток обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємств : колективна монографія / За ред. проф. Куцика П.О. та проф. Пилипенка Л.М. Львів: Растр-7,* 309 с. С. 220-239.
8. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ НАУК (2017). / *За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Ковалюка і канд. екон. наук, проф. В. Швеця. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка. – 440 с.*
9. Степанюк, О. (2019). СУЧАСНА СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ. *Вісник Хмельницького університету. (3). С. 172–179.*
10. Швець, В. Липинський, Б. (2023). ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ / *The 5th International scientific and practical conference*

“Science and innovation of modern world” (January 25-27, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. - P. 644-649.

11. Колісник, О. П., & Приходько, К. К. (2023). ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ. *Серія: економіка та управління*, (7). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-03>

12. ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: НОВАЦІЇ. (2023). *збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»)*. Київ: ННЦ «ІАЕ», 104 с.

13. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ»: <https://clarity-project.info/edr/38316777/yearly-finances>

14. Швець В. Є. (2010). РОЗВИТОК ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ : монографія / Володимир Швець. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 448 с.

15. Shvets V. (2022) APPRAISAL OF LOSSES OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE IN UKRAINE AS A RESULT OF RUSSIAN AGGRESSION IN THE CONTEXT OF POLISH-UKRAINIAN CROSS-BORDER COOPERATION. Security in crisis situations in the border regions of Poland and Ukraine : Scientific Papers of the International Scientific Conference, Lublin. 2022. – P. 165-189. URL: <https://pbu2020.eu/en/librarynews/97#book/>